

ПРАТУЛИНСЬКА РОДИНА

**«Віддані Христові
в Католицькій Церкві
Східної Традиції»**
св. Іван Павло II

*Фрагмент ікони іконописця Романа Василика - з сайту
Вроцлавсько-Кошалінської єпархії .<https://www.cerkiew.net.pl/>*

**ІДЕА
БЮРО КИСО-ГАЛИЦЬКОГО-
ВЕРХОВНОГО АРХИЄПІСКОПСТВА
УГКЦ
У СПРАВАХ НОВІТНІХ
РЕЛІГІЙНИХ РУХІВ І СЕКТ**

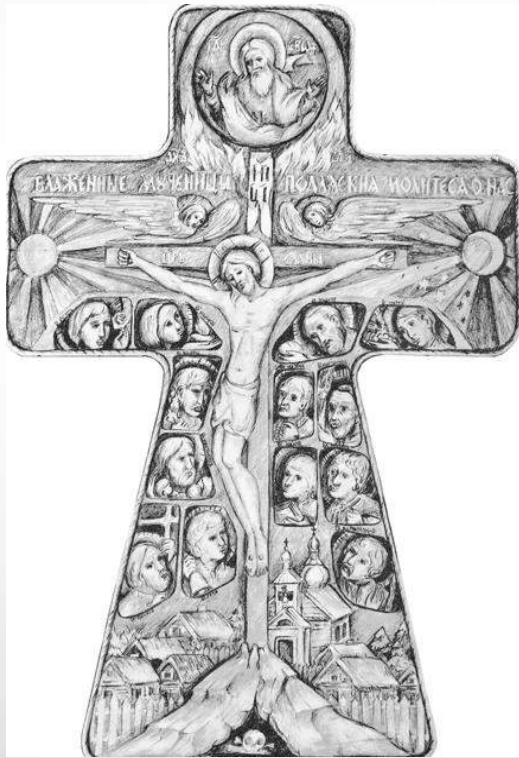

<https://jakir.in.ua>

ВІРТУАЛЬНА ПРОЩА ДО ПРАТУЛИНА

ВСТУПНЕ СЛОВО

Завершується (23.01) Ювілейний рік - 150 річчя мучеництва Пратулинських Блаженних Мучеників. Його закінчення збігається з проголошеним Папою Франциском Ювілейним 2025 роком – РОКОМ НАДІЇ. Наша Церква також бере активну участь у реалізації головного змісту Ювілею як знаку примирення, «сприятливого часу» (*пор. 2 Кор. 6, 2*) для навернення і спасіння. У цьому процесі Бог стає центром людського існування, людина прямує до нього і визнає Його першість. Ювілей спонукає до усвідомлення, що саме Господь робить цей час святим і може освятити кожну людину.

Цитата з сайту Синоду УГКЦ: «Логотип нашої Церкви на Ювілейний рік зображає човен — символ земної, подорожуючої Церкви, яка прямує до небесної, прославленої Церкви, Царства Божого. Щоглою човна є животворчий хрест Христовий — знак перемоги над гріхом та його наслідком, смертю. На вітрилах міститься грецька христограма «IC XC NI KA», що означає Ісус Христос перемагає. Разом щогла та вітрило як система управління човном символізують Спасителя — Керманича та Главу Церкви, який веде її до тихої гавані вічності. Центральне місце композиції логотипа займає якір — давній християнський символ Христа-надії, у якому, за апостолом Павлом, «маємо, неначе якір душі, безпечний та міцний» (*Рим 6, 19*). <https://synod.ugcc.ua/data/yuvileyyny-rik-2025-osnovni-symvol-y-duhovne-znachennya-ta-istorychni-korinnya-15665/>

Пратулинські мученики сьогодні є для нас взірцем втілення суті цього РОКУ НАДІЇ, що й зображає ікона хреста, на якій представлено дорогу Блаженних від земного до небесного. І ця дорога - хрест.

Наступного року наша Церква відзначатиме 430 річницю Берестейської Унії та 30 років від беатифікації Блаженних. Отож маємо чимало нагод, щоби Бог став центром нашого життя.

Автори ікони «Пратулинський Хрест»:

Малгожата Вашкевич, о. Мирослав Невенгловський

ТЕМА І ЗМІСТ ПРЕЗЕНТАЦІЇ

«ВІРТУАЛЬНА ПРОЩА ДО ПРАТУЛИНА»

- Загальні риси з історії Церкви в Русі-Україні
- Ліквідація греко-католицької («уніятської») Церкви
 - Коротко про Пратулин
- Мучеництво пратулинських греко-католиків («уніятів»)
 - Пратулин сьогодні

Світ сучасної людини часто обмежується до віртуальної дійсності. Цією віртуальною «прошею» хочемо заохотити до відвідин у реальності Санктуаріуму Блаженних Вінкентія Левонюка і 12 Сподвижників (*Товаришів у ісповідництві*) і пережити свій «ювілейний Пратулин».

Наша проща складається з кількох коротких тематичних стацій. Це своєрідні анонси тем, на кожному з них уже доволі багато різноманітних досліджень, так що кожен охочий може приватно заглибитись у їхню глибше пізнання.

Хто вперше збирається на прощу, намагається вивчити маршрут і місце розташування. Тому насамперед розглянемо мапу Пратулина і місце, пов'язані з ним.

Далі ознайомимося з історичними передумовами подій, що відбулися 150 років тому, з історією місця а опісля вникнемо в історію мучеництва Блаженних та його плодами.

Під кінець нашої прощі оглянемо Пратулин у сучасності вже як Санктуарій Блаженних.

На завершення - короткий підсумок і молитва з надією на паломницьку зустріч у реальному Пратуліні.

ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ ПРАТУЛИНА

«Нещасний народ,
який втрачає
свою пам'ять —
національну,
культурну,
церковну. Але
благословенний
народ, який вміє
пам'ятати»

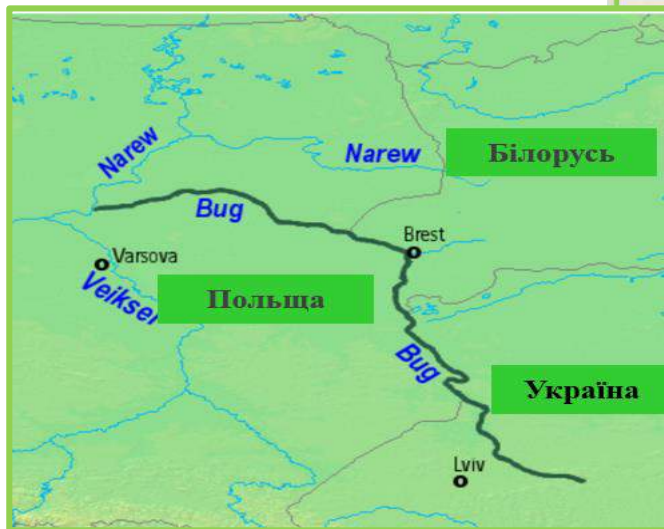
Глава УГКЦ на
виставі про
патріарха Йосифа
Сліпого, 2022 р.

**Мапа місцевості Пратулина
і довколишніх територій - Підляшшя,
Люблінське воєводство, Польща**

Мапа, джерело: <https://mapa.umr.waw.pl/umr-www>

1. Пратулин – двадцять км. від Тереспоя. Звідси відкривається краєвид на Берестя, знамените місто, де було підписано Берестейську унію в 1596 році.

**2. Ленги; 3. Вороблин; 4. Дерло;
5. Зачопки; 6. Богукали;
7. Кричев; 8. Тересполь;
9. Берестя (Брест)**

**Пратулин розташований над рікою
Західний Буг,
що бере початок у с. Верховуж
Золочівського району Львівської області**
https://uk.wikipedia.org/wiki/Західний_Буг

ЗАГАЛЬНІ РИСИ З ІСТОРІЇ ЦЕРКВИ В РУСІ-УКРАЇНІ

Вселенська
Католицька
Церква - це
Церква
Латинської
Традиції
та 23 Східні
Католицькі
Церкви.

Східна
Католицька
Церква Київської
Традиції є
найбільшою з
посеред усіх 23
Східних Церков.
<https://jakir.in.ua/116/81-81.html>

Київ – ап. Андрій

Константинопіль і Київ – Собори св. Софії

Рим Собор Петра і Павла

Оглянувши мапу, хтось мимоволі запитас: «А що нам до Пратулина і Пратулинських мучеників? Це Польща, там латинський обряд...» Не поспішаймо. Зазирнімо в історію Церкви на території Русі-України.

«Апостол Андрій особливим чином пов'язаний з історією нашої Київської Церкви... «Повість временних літ», наш найстарший літопис, каже, що Андрій прийшов на Київські гори, на український Йордан і побачив там Божу славу, яка засяє на тому святому місці». З проповіді Глави УГКЦ 16.12.2021

988 рік – Хрещення Русі-України. Христова Церква - єдина.

1054 рік Велика Схизма – розкол Церкви на католицьку (Рим) і православну (Константинопіль). Київська Церква не розриває відносин з Римом, немає жодного документу, що міг би бути навіть натяком на це. Навпаки, бачимо постійний зв'язок з Апостольською Столицею. Та внаслідок різних політичних і церковних обставин Київська Церква Володимирового Хрещення опинилась в кризовій ситуації. Можливістю для виходу з такого становища була унія між Київською Церквою та Апостольським Престолом. У духовному аспекті унія була великою надією на відновлення єдності Христових учнів. Але в політичному аспекті унія і прагнення русинів-українців тривожили і дратували царську росію.

1596 рік - підписання Берестейська Унії зі збереженням власного обряду і церковного устрою. Прихильників унії почали неофіційно називати уніятами і, відповідно, уніятською Церквою, щоби відрізнити від православних, котрі унії не прийняли.

ЛІКВІДАЦІЯ УНІЇ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ

Внаслідок поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 роки) більшість українських земель і територій сьогоднішньої Білорусі, а також частина сьогоднішньої Литви і Латвії опинились під росією.

<https://ugcc.ua/church/history/restoration-of-galician-metropolitane/>

До поділу Речі Посполитої Греко-католицька Церква складалася з 8 єпархій.

Мапа поширення Греко-католицької Церкви - XVII-XIX століття

Назву «Греко-католицька Церква» запровадила австрійська імператриця Марія Тереза у 1774 році.

Ліквідація Греко-католицької Церкви на теренах, що увійшли до складу росії: початок систематичного знищення поклала цариця Катерина II у 1780 році. За правління Миколи I у 1839 році оголошено про ліквідацію цієї Церкви в Литві та Білорусі. Після цього єдиною інституцією уніятської Церкви на підвладних росії землях залишилася Холмська єпархія, остаточно ліквідована в 1875 році. https://uk.wikipedia.org/wiki/Уніятська_церква_в_Російській_імперії

https://pl.wikipedia.org/wiki/Rozbiory_Polski

У російській імперії греко-католиків в офіційних документах називали «греко-уніятами» або просто «уніятами».

ХОЛМСЬКА ЄПАРХІЯ

Вірні греко-католики Пратулина належали до Холмської єпархії (публікацію про єпархію див. згодом), заснованої за Данила Галицького. Спершу її осередок був в Угровську, а в 1240 році Данило переніс його до Холма, де його поховали в 1264 р. Холмська єпархія була одною з тих, які підтримали відновлення єдності Київської митрополії з Римом у 1596 році. *З історії Холмської Єпархії та Підляшшя. о. Петро Сивицький*

Після третього поділу Речі Посполитої у 1795 році місто опинилось під австрійським пануванням. За рішенням Віденського конгресу в 1815 році (після завоювань Наполеона) Холмщина стала частиною Польського Королівства в складі російської імперії, тож місто і регіон опинилося під російською окупацією.

У 1830 році російський імператор Микола I, всупереч протестам холмського духовенства проти від'єднання Холмської єпархії від Галицької Митрополії, розірвав зв'язки холмських греко-католиків з Митрополічним осідком у Львові і добився їх безпосереднього підпорядкування Апостольській Столиці. *З історії Холмської Єпархії та Підляшшя. о. Петро Сивицький*

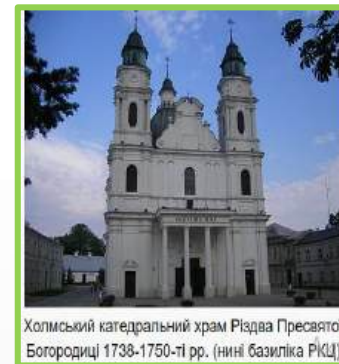
Життя під новою владою позначилось на єпархії різкою втратою вірних. Дуже багато греко-католиків переходили в Римокатолицьку церкву, аби врятуватись від насильницького переходу до Православної церкви, чи з інших міркувань. Паралельно відбувалась латинізація греко-католицької єпархії. <https://jakir.in.ua/118/99-99.html> <https://jakir.in.ua/118/98-98.html>

Місто Холм, Русь.
Гравюра Теодора Раковецького, 1780 р.

Король
Данило Галицький
1201-1264

У 2025 році минає 805 від заснування (приблизно 1220) Холмської греко-католицької єпархії.
150 років з часу її ліквідації. Єпархія існувала 655 років.

ІСТОРІЯ ПРАТУЛИНА

Землі, де тепер Пратулин, колись були безмежними лісами й болотами. В XI ст. сюди прибули слов'янські племена, але – оскільки це прикордонні райони – також переселенці з Мазовії і ятвяги (західнобалтійські племена). Розташування земель було вигідне, при важливому водному шляху, яким була в ті часи судноплавна ріка Буг. У 1460 році, за рішенням короля Казимира Ягеллончика, ці території увійшли до Великого князівства Литовського. Перша історична згадка з'являється у 1478 році, у ній мова йде про Горнів – поселення, що належало тоді родові Горновських.

Під кінець XVII ст. Горнів переходить у власність роду коденських Сапігів. Колишній Горнів отримав назву Пратулин (за одною з версій, що не претендує на точність, із лат. *pratium* - луг) і отримав магдебурське право, хоч у багатьох рисах залишився селом.

Фото XX ст.
<https://sanktuarium.pratulin.pl/dzieje/na-starej-fotografii/>

Фото: Лешек Колодзейчик

<https://www.facebook.com/photo?fbid=3324813744297427&set=pcb.3324814274297374>

<http://www.pratulin.com.pl/galeria/>

ІСТОРІЯ ПРАТУЛИНА ІІ

Дата надання магдебурського права Пратулину стала також початком масового переселення туди євреїв, котрих запросили для пожвавлення торгівлі. Незабаром вони звели тут синагогу і заклали свій цвинтар - кіркут.

Станом на 1861 рік у Пратулині була парафія латинського обряду – мурований костел із дзвінницею, під покровом апостолів Петра і Павла, а також від 1676 року - греко-католицька парафія, якій належав дерев'яний трибанний храм, побудований на підмурівці. Храм був під покровом Пресвятої Трійці. Населення становили 1850 вірних візантійського обряду (*греко-католиків*), 251 - латинського обряду, 62 євреїв і 14 мусульман.

Костел із дзвінницею під покровом св. апостолів Петра і Павла в Пратулині. Побудований у 1832 році.

Греко-католицький храм у Пратулині, розібраний за наказом тодішньої влади у 1886 р. На фото: храм 1811 року на березі Бугу, який зберігся у Кричеві, 7 км від Пратулина.

ІСТОРІЯ ПРАТУЛИНА ІІІ

У XIX ст. Пратулин як місто починає занепадати. Оскільки тодішній власник занедбав масток. Через занедбаність і заборгованість масток було виставлено на аукціон, за невелику суму його викупив євреї Гринберг. Але й він не зміг впоратися з проблемами. Побоюючись банкрутства, він перепродав власність іншому євреєві Юкейові. Той збанкрутував, наклав на себе руки, а масток знову перейшов до Потоцьких.

Під час польсько-більшовицької війни (1920 р.) на цій території точилися криваві бої з підрозділами більшовиків.

Під кінець II світової війни через Пратулин проходив фронт, у липні 1944 року тут відбулася кривава битва з німецькими військами, що відступали.

У 1945-1975 роках Пратулин адміністративно належав до Люблінського воєводства, а в 1975-1998 роках - до Більськопідляського, та потім знову відійшов до Люблінського воєводства – гміна Рокітно – Більського повіту.

Фото: риболовля над Бугом. Перша половина XX ст.
<https://sanktuariumpratulín.pl/dzieje/na-starej-fotografii/>

**Герб гміни Рокітно
Верба (рокита)
з зеленим листям і хрест
як символ
Блаженних Підляських**
https://pl.wikipedia.org/wiki/Herb_gminy_Rokitno

МУЧЕНИЦЬКИЙ ШЛЯХ БЛАЖЕННИХ

«У християнстві святість пов'язується зі свідченням віри, часто вираженим через мучеництво. Слово мученик (по грецьки- *мартіс*, що буквально означає *свідок*) наголошує не так на самому факті страждань, як на свідченні віри в Христа».

*Катехизм УГКЦ
«Христос Наша Пасха»,
317*

Ознайомившись із основними історичними рисами християнства в Русі-Україні та Речі Посполитій, роздумаймо над свідченням віри тамтешніх греко-католиків (уніятів).

Звісно, їхнє свідчення – не єдине в історії Греко-католицької Церкви. Взавши короткий витяг із Катехизму «Христос – наша Пасха»: тут були й полоцькі василіяни, які у 1709 році прийняли мученицьку смерть від рук російського царя Петра I, а в 1768 році загинули за віру 68 бердичівських мучеників. У ХІХ столітті тут пройшли дві великі хвилі переслідувань: 1839 і 1875 років. (324)

Після польського січневого повстання 1863 р. проти Російської імперії, московський режим посилив заходи для ліквідації унії з метою підпорядкування Церкви московському патріархові. Ця ліквідація і тут не обійшлася без великих жертв. Уже станом на 1864 рік у Холмській єпархії ліквідовано чотири василіянські монастирі (Холм, Люблін, Замость і Біла). Але цим не обійшлося.

Монастир ЧСВВ в Холмі
https://pl.wikipedia.org/wiki/Klasztor_Bazylian%C3%B3w_w_Che%C5%82mie

Як описує о. Ісидор Патрило, ЧСВВ, у своїй статті «Мученики та ісповідники Української католицької Церкви ХVІІІ-ХІХ ст.», такими були методи московської репресивної системи, спрямовані на «возз'єднання» з московським православ'ям:

«...Майже всюди починалося обіцянками начальників; потім переходили до погроз, коли ж цього не вистачало, тоді, звичайно, висилано до них більший відділ війська, який вони муіли утримувати. Якщо і це не помагало, тоді наворачтали нагаями, яких нікому не жалували, аж до втрати притомности, а по тім «впертих» кидали до в'язниць або вивозили на заслання углиб Росії чи на Сибір; з-поміж них мало хто знову повернувся до своїх домів і до своїх рідних».

<https://religio.org.ua/index.php/religio-actual-issues/article/view/1460>

МУЧЕНИЦЬКИЙ ШЛЯХ БЛАЖЕННИХ II

У всі часи у всіх народів завжди будуть люди, які підуть на співпрацю з ворогом. Навіть серед дванадцяти учнів Ісуса був зрадник. Здавалось би, така близькість до Правди є запорукою вірності і відданості, але переважили інші «цінності»...

Незабаром на території царської імперії унійну Церкву було ліквідовано, аналогічний план був і щодо частини Польщі, котра перебувала під її владою. Після згаданого січневого повстання ситуація загострилась, хоч причини для занепокоєння в «уніятів» були й раніше. У 1865 році цар Олександр II розірвав дипломатичні відносини з Апостольською Столицею, а в 1866 році управління Холмською єпархією перейняв о. Йосиф Войціцький якого вважали московським агентом. Він відразу розгорнув діяльність, спрямовану на відновлення православ'я, чим викликав рішучий спротив греко-католиків. Але Мученики віддали життя у період, коли адміністратором Холмської єпархії був о. Маркел Попель (1871-1875), котрий також ревно виконував московські накази. Згодом став православним єпископом.

Маркел Попель
1821(1825) -1903

Тодішній парох Пратулина о. Йосиф Курманович, який тривалий час протистояв вимогами влади перейти на православ'я, після Різдвяних свят 25 грудня 1873 року (за юліянським стилем 6 січня 1874 р.) таємно виїхав до Галичини. Парафіяни прощалися з ним навколішки. Церковцю в Пратуліні зачинили, але відважні парафіянки відібрали ключі у сторожа і переховували. Вони не бажали дати їх присланому на парафію о. Леонтинові Урбану, який перейшов на православ'я. Він мав стати парохом у Кричеві і Пратуліні.

Інтер'єр греко-католицького храму в Кричеві. Зобудований 1811р. В цьому храмі був охрещений Блаженний Вінкентій Левонюк. Від 1874 р. - в руках московського православ'я а після II світової війни переданий римо-католикам. *Фото: Лешек Колодзейчик*

МУЧЕНИЦЬКИЙ ШЛЯХ БЛАЖЕННИХ ІІІ

Надзвичайну мудрість і силу віри випромінюють слова греко-католиків, які закидають царському офіцерові брехню й говорять: «Не взяли ми з собою палиць, воліємо стояти і вмерти беззахисні коло святого порогу нашої церкви»...

Російська влада, повідомлена про Клименка. Греко-католики залишилися байдужими до його аргументів і не віддали ситуацію, прислала розслідувати справу і навести порядок штабс-капітана Фадея Осиповича ключі, хоч знали, що їхній опір може мати небезпечний розвиток. Вони знали про криваві події у Дрельові (17.01.1974 р.), однак вирішили захистити свій храм і віру, передану батьками. 24 січня 1874 року близько 500 вірних зібралися біля своєї церковні. Вони розсудливо і наполегливо відкидали погрози й умовляння, та розуміли, що наближається вирішальна хвилина. Полковник Штейн дав наказ зарядити зброю, звук барабанів зливався зі співом уніятів. Пролунали постріли...

Ця картина автора Валерія Еляша-Радзіковського - спроба зобразити події 150-ти літньої давності.

Walery Eljasz Radzikowski - <http://pustkow.host.sk/swieci.php?m=1>

https://www.facebook.com/photo.php?fbid=470611705108869&set=a.470611655108874&type=3&locale=it_IT

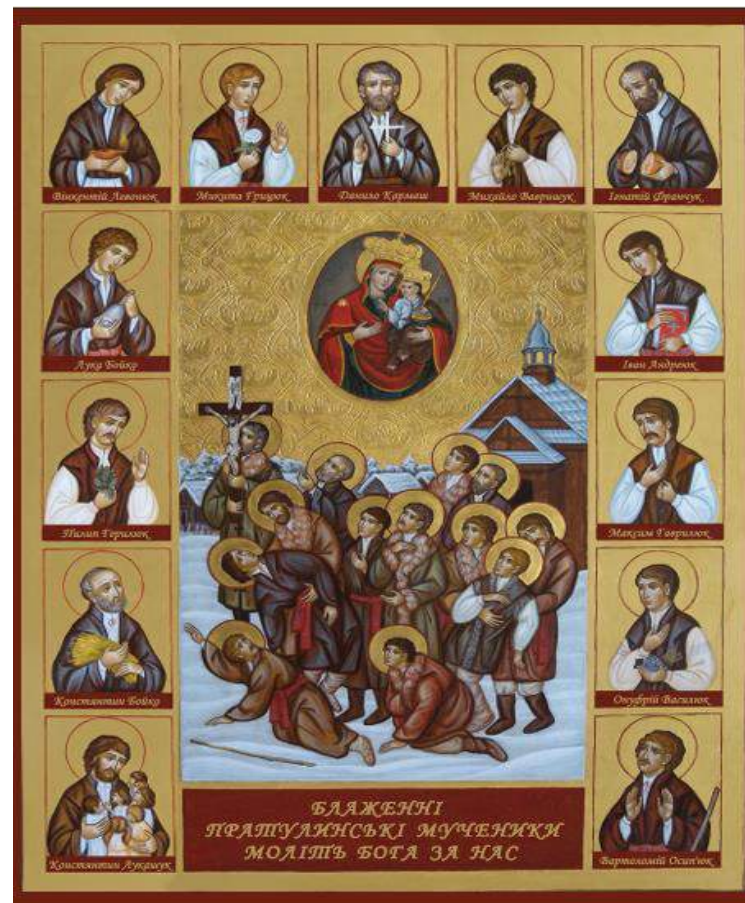
МУЧЕНИЦЬКИЙ ШЛЯХ БЛАЖЕННИХ ІІ

Нині вони відомі як Мученики з Пратулина – Вінкентій Левонюк і 12 Сподвижників. Хоч вони належали до Пратулинської парафії, але походили і з інших сіл: п'ятеро - з Зачопок, четверо - з Дерла, двоє - з Ленгів, один - із Богукал і ще один - із Вороблина (мапа місцевостей с. 3).

Із тринадцяти осіб дев'ятеро загинули на місці, інші померли протягом доби. Нині вони відомі як Мученики з Пратулина.

Вінкентій Левонюк
Данило Кармаш
Константин Бойко
Вартоломій Осип'юк
Онуфрій Василюк
Пилип Герилюк
Микита Грицюк
Ігнатій Франчук
Іван Андреюк
Лука Бойко
Михайло Вавришук
Максим Гаврилюк
Константин Лукашук

Крім тих осіб, що загинули, було ще поранено 180 захисників церкви. Серед них діти й жінки.

ІКОНА МУЧЕНИКІВ ПІДЛЯШШЯ
Історія подій, що відбулися 150 років тому на Підляшші – в одній іконі.
Автор - іконописець Малгожата Вашкевич.

Коротка біографічна довідка про кожного Блаженного за посиланням jakit.in.ua, в закладці: «Пратулинська Родина – Блаженні Пратулинські Мученики».

МУЧЕНИЦЬКИЙ ШЛЯХ БЛАЖЕННИХ ІV

Навіть не поховання, а спроба затерти сліди злочину....

Тіла поховали у т. зв. «Вербинці», 1,5 км від храму.

Якнайдалі, щоб затерти сліди їхнього подвигу.

Якби всім правили люди, то сліди були б затерті...

...Але тут варто собі пригадати слова Христа: «У людей це неможливо, Богові - все можливо» (Мт. 19, 26). І це відбувається у нас на очах. Христова жертва дає життя людям усього світу і всіх віків. Пратулинські мученики не лише не канули в забуття, а навпаки, з новою силою вказують на цінності, актуальні та необхідні для сучасної людини.

Огорожа довкола місця поховання Мучеників, а також хрест на кам'яній основі поставлено в 40-х чи 50-х роках стараннями мешканців околиць.

БЕАТИФІКАЦІЯ

Беатифікація
Прагулинських
Мучеників
відбулась
6 жовтня 1996
року в Римі, в
400-у річницю
Берейтейської
Унії.
Беатифікував
папа
Іван Павло II
на площі
св. Петра

Попри бажання московитів, пам'ять про події та жертви Прагулина залишилася живою. Навіть серед римо-католиків. Після відновлення незалежності Польщі й відродження Седлецької дієцезії в 1918 році зроблено перші кроки для поширення цієї пам'яті. Наступні кроки – після II світової війни. Але політичні й дипломатичні труднощі відпали лише після 1989 року, тоді став відкритим доступ до російських джерел, справа могла просуватися значно швидше. 1990 року здійснено ексгумацію тіл мучеників, а беатифікаційний процес підтвердив що, переслідування уніятів і мученицька смерть в Прагуліні відбулися з релігійних мотивів.

Під час беатифікаційної Літургії Іван Павло II сказав: «Як вірні слуги Господа, повні довіри до Його Благодаті, вони засвідчили про свою приналежність до Католицької Церкви у вірності власній східній традиції. Вони вчинили це з повним усвідомленням і без вагань віддали в жертву свої життя, щоб підтвердити свою відданість Христові. Не шкодуючи себе, Прагулинські мученики захищали не тільки храм, перед яким вони загинули, але й Церкву, яку Христос довірив апостолові Петрові; ту Церкву, частиною якої вони відчували себе як живе каміння (...). Вінкентій Левонюк і його 12 Сподвижників своїм прикладом і заступництвом запрошують усіх нас відважно продовжувати мандрівку до повної єдності всієї родини учнів Христа».

На фото: 1) площа св. Петра у Римі 06.10.1996 р.

2) скриня, в якій було перевезено до Риму тлінні останки Мучеників.

ПРАТУЛИН СЬОГОДНІ

Наступні стації нашої віртуальної прощі присвячено розвитку культури блаженних Вінкентія Левонюка та його 12-ти Сподвижників.

Після беатифікації Мучеників із Пратулина (06.10.1996 р.) там був заснуваний дієцезіальний санктуарій. Духовне зацікавлення цим місцем зросло так, що наявних там споруд було недостатньо для всіх відвідувачів. Бо ж був там лише, згадуваний вже, мурований костел св. апостолів Петра і Павла, споруджений у 1838 р.

У свій час цей храм теж прибрали до своїх рук православні москвити, ліквідувавши таким чином римо-католицьку парафію. Коли у 1905 році там відновили католицьку парафію, для богослужінь вірні спорудили тимчасовий дерев'яний храм, бо греко-католицького храму (свідка мучеництва) вже не існувало, а мурований костел і надалі був у руках московських православних. Лише після повернення його римо-католикам у 1919 році тимчасову дерев'яну церкву розібрали.

Цей храм тепер Санктуарій Блаженних Мучеників. Там зберігаються їхні мощі.

Фото: Лешек Колодзейчик

ПРАТУЛИН СЬОГОДНІ II

Храм, біля якого загинули Мученики, збудований у 1852 році при о. Михайлові Мазановському. Він був покритий гонтом, мав три невеликі бані, спереду – невеликі аркади. Інтер'єр був дуже простий, але місцеві греко-католики любили його не за художню вишуканість.

У 1886 р. за наказом тодішньої окупаційної влади храм розібрали. Він нагадував про події двадцятирічної давності, які, звісно, зовсім не додавали честі росіянам.

Нині на місці мучеництва стоїть дерев'яна церква, названа «Пратулинський Мартиріум». Це храм XVIII ст., перевезений сюди із села Станин. Він має нагадувати уніятську церкву. Але це не точне відтворення церкви зі Станина, а основана на її старих елементах реконструкція типової церкви уніятських часів. Немає жодних тодішніх ескізів, що давали б уявлення про те, як насправді виглядала церква, коло якої відбулося мучеництво. На підставі збережених фундаментів (які частково видно в отворі, залишеному в підлозі), можна лише робити висновок, що вона була значно меншою за нинішню церкву. Роботи з реконструкції тривали з 2009 до 2012 року. Це осередок збору документації і музей Блаженних.

<https://sanktuariumpratulin.pl/sanktuarium/martyrium-pratulinskie/>

Так з висоти пташиного польоту сьогодні виглядає місце, де був греко-католицький храм і де Блаженні віддали своє життя – Пратулинський Мартиріум

ПРАТУЛИН СЬОГОДНІ III

Тут міг бути вхід у церкву. Припущення на підставі залишків виявлених фундаментів.

Тодішній греко-католицький храм, за традицією, був обернений від сходу до заходу, за розміром – менший за сьогоднішній, що обернений від півночі до півдня. У нинішньому храмі збережено залишки фундаментів тодішнього храму, ймовірного місця мучеництва. Саме на цьому місці, ймовірно, був вхід у храм. На жаль, не збереглося жодних архітектурних даних про тодішній храм.

<https://sanktuariumpratulin.pl/sanktuarium/martyrium-pratulinskie/>

У храмі є збережений хрест, із яким Блаженні захищали церкву. Розміщений у центрі над престолом. Ліворуч – згадувана вже скриня, в якій моці Мучеників перевезли до Риму. Зараз її розмістили на залишках фундаменту колишнього храму

Фото: Лешек Колодзейчик

ПРАТУЛИН СЬОГОДНІ ІV

Довкола
Пратулинського
Мартиріуму –
«доріжки
Мучеників».
Тут можна особисто
«зустрітися» з
кожним Блаженным.
На фото: місце,
присвячене
Вінкентію Левонюкові.

Крім цього, тут є
хресна дорога, що
починається від
Мартиріуму й
закінчується
неподалік від
місця першого
поховання
Блаженних.
На фото - одна зі
стаційю

Фото: Лешек Колодзейчик

Щомісяця 23 числа в Санктуарії відбуваються
моління через заступництво Блаженних.

«Пратулинські Блаженні в УГКЦ» - Згідно Постанови
1.5. Синоду Єпископів УГКЦ від вересня 1997 р.
доповнено «український церковний календар, святом
в честь пам'яті християнського подвигу Пратулинських
мучеників (які у 1874 році віддали життя за свою віру
й оборону свого храму в селі Пратулин); визначив дату
свята 23 січня, і доручив Літургійній комісії укласти
відповідні богослужбні тексти» <https://docs.ugcc.ua/265/>

Крім постанови Синоду, в нашій Церкві також є парафії, де знаходяться мощі Блаженних і
відбуваються моління не тільки раз на рік 23 січня, але кожного місяця. Список парафій, де є
мощі Блаженних, у закладці: «Пратулинська Родина – Мощі Пратулинських Блаженних», за посилання
jakir.in.ua

Мощі
Блаженних в
храмі Парафії
Успення
Пресвятої
Богородиці
УГКЦ
м. Яворів,
Львівська
область

Мощівник
Блаженних,
з яким вірні у
Пратулині ходять
процесією для
відзначення
подвигу
Блаженних.

ПРАТУЛИН СЬОГОДНІ V

**Під час кожної прощі настає момент, коли «дух бадьорий, але тіло кволе».
У Пратуліні знають і про це. Тому для паломників збудували Дім Паломника
(*Dom Pielgrzyma*) для потреб прочан.**

https://www.facebook.com/pielgrzympratulin/photos?locale=pl_PL

ВІРТУАЛЬНА ПРОЩА ЗАКІНЧУЄТЬСЯ

Сподіваємося, ця проща засіяла зерно в душу кожного прочанина.

Ми недаремно вирушили в цю прощу в той час, коли підходить до завершення 150-та річниця мученицької смерті Блаженних і починається 150-та річниця ліквідації, московською владою, Холмської греко-католицької єпархії. Рівночасно маємо початок Ювілейного 2025-го року – РОКУ НАДІЇ.

В цій прощі недаремно було згадано історію Церкви Русі-України та Речі Посполитої для кращого розуміння послання Пратулина. інший міг подуматиставати

Вік Мучеників - від 19-50 років. Кожен із них міг сказати: «у мене ще навіть немає сім'ї», або: «у мене сім'я, діти, ставати на захист можуть інші, кому нема чого втрачати...». І все ж. Де тепер ті, хто нищив Греко-католицьку Церкву? А де їхні Жертви?.. Нехай ця проща допоможе це збагнути.

Пратулинські Блаженні – взірць захисту особистої та спільотної самотності, яку сьогодні так легко промінати на «юшку зі сочевиці» (Бут. 25, 34) У той же час Блаженні Мученики – покровителі єдності Вселенської Католицької Церкви в її різноманітті Заходу і Сходу.

Як кожна проща, так і ця завершується молитвою: «Показавши всьому світові силу Христового духа, тринадцять мучеників Пратулина славних, ви зросили рідну землю своєю кров'ю, прийнявши страждання добровільно, і отримали за це вінки небесні, тож моліть Христа Царя, щоб подав нам велику милість і дарував нам (мені) ласку.....про яку так покійно і усердно просимо (прошу). Слава Отцю, і Сину, і Святому Духові, і нині, і повсякчас, і на віки віків». Амінь.

Пратулин – особливе місце. Там нема супермаркетів, можливі перебої з інтернетом...

Там треба докласти зусиль, щоби стати віч-на-віч перед Істиною... Потрібна відвага...

У цій «віртуальній прощі» подаємо джерела використаних матеріалів, але в її основі, особливо в частині про історію Пратулина та Мучеництво – «Альбом ПРАТУЛИН», Товариства Пам'яті Підляських Уніатів «Мартиріум». Редактори: о. Бернад Блонський, о. Марек Палюшкевич. Текст: еп. Пйотр Савчук. Переклад: Любов Козак. Видавництво: «Унітас». Товариство Пам'яті Підляських Уніатів «Мартиріум» – організація, створена у 1991 році для допомоги у беатифікаційному процесі. Після його закінчення Товариство продовжує працювати в напрямку досліджень і популяризації пратулинської спадщини. Голова Товариства: прелат о. Бернад Блонський. Від осені 2024 року наше Бюро співпрацює з цим Товариством. Також дякуємо за допомогу всім, хто вніс свою лепту до опрацювання матеріалу.

